

แนวทางการสอนเชิงสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์
สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย*
SIMULATION-BASED TEACHING APPROACH FOR DEVELOPING
EXPERIENTIAL LEARNING MODELS FOR UNDERGRADUATE STUDENTS
IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION

ชมพูปราว มิ่งมงคล¹, พิชญาดา คำแก้ว² และ ชนาภา ทรัพย์เจริญ³

Chompoopraw mingmongkol¹, Pichayada Damkaew² and Chanapa Sapcharoen³

¹⁻² วิทยาลัยการศึกษาปฐมวัย และ ³สถาบันสารสนเทศเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ

¹⁻² Early Childhood Education College, and ³Sarasas Suvarnabhumi Institute of Technology

Corresponding Author's E-mail: Chompoopraw.ming@gmail.com¹, Pichayada2795@outlook.com²,
Saichanapa1995@gmail.com³

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการสังเคราะห์วรรณกรรมและออกแบบแนวทางการสอนเชิงสถานการณ์จำลอง เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย โดยบูรณาการทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ Kolb และการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อเสริมสมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการตัดสินใจในบริบทเสมือนจริง แนวทางดังกล่าวประกอบด้วย ภาควิชาและภาคปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ช่วยให้นักศึกษาเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางทฤษฎีกับการปฏิบัติจริง ฝึกบทบาทครูปฐมวัย และสะท้อนผลการเรียนรู้อย่างมีเหตุผล ข้อค้นพบของแนวทางชี้ว่า การสอนเชิงสถานการณ์จำลองช่วยส่งเสริมการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง พัฒนาทักษะวิชาชีพ และยกระดับคุณภาพการผลิตครูปฐมวัยให้มีสมรรถนะและจิตวิญญาณความเป็นครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: การสอนเชิงสถานการณ์จำลอง, การจัดประสบการณ์, การศึกษาปฐมวัย, สมรรถนะครูปฐมวัย

Abstract

This article synthesizes literature and designs a simulation-based teaching approach to develop an experiential learning model for undergraduate students in Early Childhood Education. The approach integrates constructivist

* Received 26 September 2025; Revised 6 October 2025; Accepted 15 October 2025

theory, Kolb's experiential learning cycle, and problem-based learning to enhance competencies in analytical thinking, problem-solving, communication, and decision-making within realistic contexts. The proposed framework consists of both theoretical and practical components, enabling students to connect theoretical knowledge with real practice, engage in early childhood teacher roles, and reflect on learning outcomes rationally. Findings indicate that simulation-based teaching fosters deep learning, develops professional teaching skills, and elevates the quality of early childhood teacher preparation by cultivating professional competence and the spirit of teaching in the 21st century.

Keywords: simulation-based teaching, experiential learning, early childhood education, teacher competence

บทนำ

การศึกษาปฐมวัยในประเทศไทยถือเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ในช่วงวัยต้น ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการเจริญเติบโตทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา ตลอดจนการปลูกฝังความเป็นพลเมืองและความเป็นไทยในระยะยาว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2568) การวางรากฐานดังกล่าวจึงต้องเริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัย อันเป็นช่วงที่ร่างกายและสมองของเด็กพัฒนาอย่างรวดเร็ว เด็กสามารถเรียนรู้และซึมซับประสบการณ์ได้มากกว่าช่วงวัยอื่น (ชุตินา เล็กพงศ์, 2565, น.197) แม้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 (ฉบับร่าง) จะกำหนดวิสัยทัศน์ คือ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี มุ่งพัฒนาเด็กทุกคน ให้มีพัฒนาการและความสามารถด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ด้านความเป็นพลเมือง และความเป็นไทย และด้านสติปัญญา อย่างมีคุณภาพ สมวัย และเต็มตามศักยภาพ มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นคนดี มีวินัย และรักความเป็นไทย แต่ในทางปฏิบัติกลับประสบกับ “วิกฤตความไม่สอดคล้อง” เนื่องจากครูจำนวนไม่น้อยยังขาดสมรรถนะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการเชิงลึก และไม่สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมและความต้องการรายบุคคลของเด็กได้อย่างเป็นระบบ (Individualized Learning) ส่งผลให้การเรียนรู้ยังไม่ตอบสนองต่อความแตกต่างและศักยภาพแท้จริงของเด็กได้อย่างเพียงพอ

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพในช่วงปฐมวัยจึงต้องอาศัยครูที่มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะเฉพาะด้าน การเตรียมความพร้อมนักศึกษาครูปฐมวัยจึงมีความสำคัญ

โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์พฤติกรรมและความต้องการของเด็ก ซึ่งไม่เพียงเป็นการจำแนกและเชื่อมโยงข้อมูลเชิงส่วนย่อย แต่ยังรวมถึงการมองภาพรวมอย่างมีแบบแผนและเป็นระบบ อันช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีเหตุผลและพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา การตัดสินใจ และการสรุปข้อคิดเห็น (เกศนีย์ อินอ้าย, 2566, น.132) สิ่งเหล่านี้เป็นรากฐานในการออกแบบกิจกรรมที่ตอบสนองต่อพัฒนาการและปรับวิธีการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริงในห้องเรียน อย่างไรก็ตาม การพัฒนาทักษะดังกล่าวไม่สามารถอาศัยการเรียนรู้เชิงทฤษฎีเพียงอย่างเดียว แต่ต้องเกิดจากการปฏิบัติและเผชิญสถานการณ์จริงที่มีความซับซ้อน ครูปฐมวัยจำเป็นต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และแก้ปัญหา เนื่องจากต้องรับมือกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด เช่น การจัดการกับเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรม การแก้ไขความขัดแย้งระหว่างเด็ก การสื่อสารกับผู้ปกครองที่มีความคาดหวังแตกต่างกัน ตลอดจนการปรับการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งล้วนต้องการการตอบสนองที่รวดเร็วและเหมาะสม

การสอนเชิงสถานการณ์จำลอง (Simulation-based Learning) เป็นแนวทางที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในหลายสาขา โดยเฉพาะการแพทย์ การพยาบาล และการศึกษา (ณัฐพล ยุวนิช, 2568, น.1) เนื่องจากช่วยให้ผู้เรียนบูรณาการความรู้เชิงทฤษฎีกับการปฏิบัติผ่านสถานการณ์เสมือนจริงที่ปลอดภัย ผู้เรียนสามารถทดลองใช้ความรู้ ผึกทักษะ และเรียนรู้จากข้อผิดพลาดโดยไม่กระทบต่อสถานการณ์จริง สำหรับสาขาการศึกษาปฐมวัย การใช้แนวทางนี้จึงเหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกจัดการกับสถานการณ์ที่หลากหลายเสริมทักษะการสังเกต การวิเคราะห์ และการตัดสินใจ ตลอดจนเพิ่มความมั่นใจในการปฏิบัติงานจริง อีกทั้งยังช่วยเชื่อมโยงองค์ความรู้ด้านพัฒนาการเด็ก หลักการสอน และการนำไปใช้ในบริบทจริง รวมทั้งส่งเสริมการทำงานเป็นทีมผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ (สรรัช ชูชีพ, 2564, น.114)

ดังนั้น บทความนี้มุ่งนำเสนอแนวทางการสอนเชิงสถานการณ์จำลองที่ออกแบบขึ้นเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย โดยเน้นการเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติ การเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา และการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาเป็นครูปฐมวัยมืออาชีพที่สามารถออกแบบและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะบุคคลของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายของการสอนเชิงสถานการณ์จำลอง

การสอนเชิงสถานการณ์จำลองเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการสร้างสถานการณ์เสมือนจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะและประยุกต์ใช้ความรู้ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและควบคุมได้ โดยสามารถปรับประยุกต์ตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่หลากหลาย

ทิตนา แหมมณี (2566, น. 370) อธิบายว่า การสอนเชิงสถานการณ์จำลองเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในสถานการณ์ที่กำหนด ซึ่งประกอบด้วยบทบาท ข้อมูล และกติกาที่สะท้อนความเป็นจริง ผู้เรียนต้องปฏิสัมพันธ์กับองค์ประกอบต่าง ๆ ใช้ข้อมูลที่ใกล้เคียงของจริงในการตัดสินใจและแก้ปัญหา โดยผลจากการตัดสินใจจะส่งผลกระทบต่อสถานการณ์เช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นจริง รูปแบบที่ใช้กันทั่วไปคือ กรณีศึกษา ซึ่งนำสถานการณ์จริงหรือสร้างขึ้นจากประสบการณ์มาให้นักศึกษาได้ศึกษา วิเคราะห์ และหาแนวทางแก้ไข วิธีการนี้ช่วยให้ผู้เรียนเห็นการประยุกต์ใช้ทฤษฎี เข้าใจความซับซ้อนของปัญหา และพัฒนาการคิดเชิงวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

นอกจากนี้ การเรียนรู้เชิงสถานการณ์จำลองยังเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการบรรลุผลสำเร็จของงาน โดยผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะหลากหลาย อาทิ การสื่อสาร การตัดสินใจ การแก้ปัญหา และการคิดเชิงเหตุผล อีกทั้งยังเป็นการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วม ทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนานและตระหนักถึงความหมายของการพัฒนาดตนเอง และการทำงานจริง (สรรัช ชูชีพ, 2564, น.114)

อีกแนวทางหนึ่งคือ กิจกรรมจำลอง ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ผ่านการปฏิบัติจริง เช่น การจำลองบทบาท การทำงานกลุ่ม หรือการสร้างสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง ผู้เรียนสามารถทดลองใช้แนวทางการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ติดตามผลลัพธ์ และปรับปรุงวิธีการตามข้อเสนอแนะ กิจกรรมลักษณะนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมและทฤษฎีสังคมวัฒนธรรม ที่มองว่าความรู้เกิดจากการปฏิสัมพันธ์และบริบททางสังคม นำไปสู่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง การคิดเชิงระบบ และการปรับตัวต่อสถานการณ์จริง (ศิริลักษณ์ จอมวิชัยยาและสายชล จินใจ, 2568, น.93)

สรุปได้ว่าการสอนเชิงสถานการณ์จำลองเป็นแนวทางที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาในสภาพแวดล้อมเสมือนจริง อีกทั้งยังเสริมสร้างการทำงานร่วมกันและการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้เชิงปฏิสัมพันธ์และการสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน จึงเหมาะสมต่อการพัฒนาทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และการปรับตัวต่อสถานการณ์จริง สำหรับการศึกษาปฐมวัย การสอนรูปแบบนี้สามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดประสบการณ์สำหรับนักศึกษา เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และสมรรถนะด้านการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก ตลอดจนเตรียมความพร้อมสู่การเป็นครูมืออาชีพที่ออกแบบการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพและสอดคล้องกับบริบทการศึกษา

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism)

ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism) อธิบายการเรียนรู้ว่าเป็นกระบวนการสร้างองค์ความรู้ โดยเน้นบทบาทของปัจจัยภายใน เช่น ความรู้เดิม ความเข้าใจ และกระบวนการคิด มากกว่าการรับอิทธิพลจากปัจจัยภายนอก งานวิจัยหลายชิ้นยืนยันว่าปัจจัยเหล่านี้ทำให้การเรียนรู้เกิดความหมาย ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่จนเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น แนวคิดนี้ ซึ่งมีชื่อเรียกแตกต่างกัน เช่น แนวสร้างสรรคความรู้ หรือแนวสร้างสรรค์ความรู้ ล้วนสะท้อนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จึงเกิดจากการตระหนักรู้และการปฏิบัติจริง โดยครูมีบทบาทเป็นผู้แนะนำและต้นแบบ ส่วนผู้เรียนต้องลงมือสร้างองค์ความรู้ผ่านกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ปฏิสัมพันธ์กับสื่อ วัสดุ สิ่งของจริง หรือข้อมูลที่สอดคล้องกับความสนใจ กระบวนการสำคัญ เช่น การศึกษา สำรวจ วิเคราะห์ ทดลอง และการลองผิดลองถูก ล้วนเอื้อต่อการสร้างความรู้ที่แท้จริง (จารุณี วิชาชัย, 2566, น.168–169)

ในอีกมิติหนึ่ง ทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสซึม (Constructionism) ได้รับการประยุกต์ใช้เป็นรากฐานของการสอนเชิงสถานการณ์จำลอง โดยเสนอว่า การเรียนรู้เกิดจากการที่ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านประสบการณ์และการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม มากกว่าการรับสารจากผู้สอนเพียงฝ่ายเดียว ในบริบทการศึกษาครูปฐมวัย แนวคิดนี้เน้นการลงมือปฏิบัติ การทดลอง และการสะท้อนผล เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก หลักการจัดการเรียนการสอน และการออกแบบกิจกรรม ผู้เรียนจึงต้องเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติ และพัฒนาความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคชันนิสซึมยังช่วยส่งเสริมทักษะด้าน Soft Skills ที่สำคัญ เช่น การคิดวิเคราะห์เชิงลึก ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น (ธนาเทพ พรหมสุข และประติมา ธัญบุรณ์ตระกูล, 2566, น.252) ทักษะเหล่านี้เสริมให้นักศึกษาครูปฐมวัยไม่เพียงมีความรู้ทางวิชาการ แต่ยังสามารถประยุกต์ใช้ได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

สรุปได้ว่า การสอนเชิงสถานการณ์จำลองสอดคล้องกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์และคอนสตรัคชันนิสซึม ซึ่งต่างเน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือปฏิบัติและการสะท้อนผล พร้อมทั้งส่งเสริมทักษะที่จำเป็นต่อวิชาชีพครูปฐมวัย จึงเหมาะสมต่อการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาตรีให้มีทั้งความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะชีวิต และสมรรถนะวิชาชีพที่ตอบสนองต่อการทำงานจริง

2.2 ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning Theory: ELT) ของ David A. Kolb

ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ David A. Kolb ไม่ได้มุ่งเพียงการให้ผู้เรียนเข้าร่วมประสบการณ์ตรง แต่ยังเน้นการเชื่อมโยงประสบการณ์กับการคิด วิเคราะห์ และการนำไปใช้จริง ผ่าน วงจรการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. **ประสบการณ์เป็นรูปธรรม (Concrete Experience)** ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์จริง เช่น การจำลองสถานการณ์หรือการสวมบทบาท เพื่อรับรู้และเข้าใจจากการปฏิบัติจริง
2. **การสังเกตและสะท้อนผล (Reflective Observation)** ผู้เรียนทบทวนและวิเคราะห์สิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาจุดแข็ง ปัญหา และมุมมองที่ควรปรับปรุง
3. **การสร้างแนวคิดนามธรรม (Abstract Conceptualization)** ผู้เรียนประมวลประสบการณ์และข้อสังเกตเป็นแนวคิด หลักการ หรือทฤษฎี เพื่อสร้างกรอบความเข้าใจเชิงนามธรรม
4. **การทดลองนำไปใช้ (Active Experimentation)** ผู้เรียนทดสอบแนวคิดในสถานการณ์ใหม่ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและสร้างประสบการณ์เพิ่มเติม นำไปสู่การหมุนเวียนของวงจรการเรียนรู้อีกครั้ง

ในบริบทของการสอนเชิงสถานการณ์จำลอง วงจรของ Kolb ช่วยให้นักศึกษาไม่เพียงเรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม แต่ยังได้ฝึกคิด วิเคราะห์ และพัฒนาวิธีการใหม่อย่างสร้างสรรค์ (อภินันท์ เกตุกุล และผุสดี กลิ่นเกสร, 2566, น.23) การสวมบทบาทครูปฐมวัยในชั้นเรียนจำลอง การสะท้อนผลการสอน การวิเคราะห์ปัญหา และการออกแบบแนวทางปรับปรุงเพื่อทดลองใช้ต่อไป วงจรนี้จึงเป็นกลไกสำคัญที่เสริมสร้างการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน (สุภารัตน์ เสมอใจ และจักรวาล บุชดี, 2568, น.164)

สรุปได้ว่าทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ Kolb ชี้ให้เห็นถึงการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเกิดจากการบูรณาการประสบการณ์ การสะท้อนผล การสร้างแนวคิด และการทดลองใช้ ซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ในการสอนเชิงสถานการณ์จำลอง วงจรดังกล่าวสามารถประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์สำหรับนักศึกษาครูปฐมวัย ให้มีทั้งความรู้เชิงทฤษฎี สมรรถนะวิชาชีพ และทักษะการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem-based Learning (PBL)

การจัดการศึกษาในแต่ละสังคมมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ก้าวสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ คุณธรรม จริยธรรม และสุนทรียะ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างเหมาะสม อีกทั้งยังต้องปลูกฝังความมุ่งมั่นและความรับผิดชอบต่อการทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ ในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ข้อมูลและองค์ความรู้มีความซับซ้อนและเข้าถึงได้หลากหลาย จึงทำให้นวทางการเรียนรู้ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student-Centered Learning) โดยผู้เรียนต้อง

พัฒนาทักษะการค้นคว้าด้วยตนเองและการแก้ปัญหาาร่วมกัน ขณะที่ครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) (ภิญญา โพธิพิทักษ์, 2568, น. 789)

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นแนวทางสำคัญที่ส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นให้ผู้เรียนเผชิญปัญหาจริงหรือสถานการณ์ซับซ้อน ใช้ปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ แทนการเรียนรู้ทฤษฎีแล้วจึงนำไปประยุกต์ใช้ สำหรับการเตรียมความพร้อมครูปฐมวัย PBL มีความเหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะสามารถจำลองสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในห้องเรียน เช่น การช่วยเด็กปรับตัวเมื่อเข้าโรงเรียนใหม่ การแก้ไขความขัดแย้งระหว่างเด็ก หรือการสื่อสารกับผู้ปกครอง ครูจึงได้ฝึกคิดเชิงสร้างสรรค์ วางแผนแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ และประยุกต์ใช้ทฤษฎีกับสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการ PBL เริ่มจากการนำเสนอปัญหาที่ไม่มีคำตอบตายตัว ผู้เรียนต้องวิเคราะห์ ระบุประเด็นสำคัญ ค้นหาข้อมูล และสร้างแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การวิจัย การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ที่สำคัญ PBL เชื่อมโยงความรู้เข้ากับสถานการณ์จริง ทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่าและความหมายของสิ่งที่เรียน อีกทั้งยังช่วยเตรียมความพร้อมในการเผชิญความไม่แน่นอนและความท้าทายในชีวิตจริงได้อย่างมั่นใจ (วิไลวรรณ โพธิกะ และรุ่งลวลวัลย์ ละอาคา, 2566, น. 1804)

จึงสรุปได้ว่าการจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้คิด วิเคราะห์ และเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก แนวทางการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) จึงเหมาะสมต่อการพัฒนาครูปฐมวัย เพราะเปิดโอกาสให้เผชิญปัญหาจริง ฝึกกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ และเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติ ทั้งยังเสริมทักษะชีวิตและการทำงานร่วมกัน ดังนั้น PBL สามารถนำมาประยุกต์เพื่อหาแนวทางการสอนเชิงสถานการณ์จำลองในการจัดประสบการณ์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และสมรรถนะวิชาชีพที่สอดคล้องกับการทำงานจริง

ความสำคัญของการจัดประสบการณ์ในเด็กปฐมวัย

1. การสร้างฐานรากการเรียนรู้

วัยปฐมวัยเป็นช่วงเวลาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาของมนุษย์ เนื่องจากเป็นช่วงที่สมองพัฒนาอย่างรวดเร็วและมีความยืดหยุ่นสูง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมในช่วงนี้จึงเป็นการวางรากฐานสำคัญที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้และการพัฒนาในระยะยาวของเด็ก กระทรวงศึกษาธิการ (2568) ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ได้กำหนดช่วงอายุของเด็กปฐมวัยที่อยู่ในเกณฑ์การจัดการศึกษาไว้ที่ 3–6 ปีบริบูรณ์ ซึ่งเป็นวัยที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน สอดคล้องกับลักษณะการเจริญเติบโตและความต้องการของเด็กในแต่ละช่วงอายุ โดย กรอบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ได้กำหนด

และมุ่งพัฒนา เด็กในมิติที่สำคัญ ได้แก่ ด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และด้านสติปัญญา

การสร้างฐานรากมิได้หมายถึงการสอนวิชาการเช่นระดับที่สูงกว่า แต่เป็นการเตรียมความพร้อม ส่งเสริมทักษะพื้นฐาน และปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ประสบการณ์ที่มีคุณภาพช่วยให้เด็กเกิดความมั่นใจ ความอยากรู้อยากเห็น และแรงจูงใจในการเรียนรู้ การออกแบบประสบการณ์ควรสอดคล้องกับธรรมชาติของการเรียนรู้ในวัยนี้ที่เกิดจากการสำรวจ ทดลอง และการเล่น เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน ตอบสนองความสนใจของเด็กแต่ละคน เพื่อพัฒนาทักษะการคิด การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น อีกทั้งยังช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็น เช่น การเชื่อมโยงข้อมูล การคิดเชิงเหตุผล และการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ใหม่ ซึ่งเป็นรากฐานของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. การพัฒนาทักษะแบบองค์รวมตามความสามารถของเด็กปฐมวัย

การพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินไปอย่างสมดุลและเชื่อมโยงทุกด้านของการเจริญเติบโต เพื่อเสริมสร้างศักยภาพสูงสุดของเด็ก การจัดประสบการณ์ที่มีคุณภาพจึงต้องพิจารณาการพัฒนาที่ครอบคลุมทั้งด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์ จิตใจและสังคม ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และด้านสติปัญญา กระทรวงศึกษาธิการ (2568) ดังนี้

2.1 ด้านสุขภาวะทางกาย ส่งเสริมการพัฒนาทักษะกล้ามเนื้อทั้งมัดใหญ่และเล็ก การดูแลสุขภาพส่วนตัว การรู้จักรักษาความปลอดภัย และการสร้างนิสัยการใช้ชีวิตที่ดีต่อสุขภาพ

2.2 ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม สนับสนุนการเข้าใจและจัดการอารมณ์ การพัฒนาความเห็นอกเห็นใจ การอยู่ร่วมกับผู้อื่น การแบ่งปัน ร่วมมือ เคารพความแตกต่าง และการแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติ

2.3 ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย ปลูกฝังความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การเรียนรู้วัฒนธรรมไทย ค่านิยมที่ดีงาม การมีจิตสาธารณะ และการอยู่ร่วมในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างสันติ

2.4 ด้านสติปัญญา กระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นและการคิดเชิงสร้างสรรค์ โดยจัดประสบการณ์ที่ท้าทาย ใช้คำถามเปิดโอกาสให้สำรวจ ทดลอง และแสดงความคิดเห็น เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

3. บทบาทของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย ในการออกแบบประสบการณ์

นักศึกษามีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีกับการจัดประสบการณ์ที่มีคุณภาพ การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จึงมีความจำเป็น เพราะช่วยลดบทบาทผู้สอนในฐานะผู้ถ่ายทอดความรู้เพียงฝ่ายเดียว และเพิ่มบทบาทผู้เรียนผ่านการลงมือทำ การคิดวิเคราะห์ และการสะท้อนผล (พระดบัสวิน ปภสสโร และคณะ, 2566, น. 109)

การออกแบบดังกล่าวต้องอาศัยความเข้าใจซึ่งเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก ลักษณะการเรียนรู้ และปัจจัยที่มีอิทธิพล นักศึกษาต้องฝึกสังเกตและประเมินพัฒนาการ เข้าใจความต้องการเฉพาะบุคคล และสามารถปรับกิจกรรมให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อีกทั้งควรบูรณาการเนื้อหาหลายสาขาเข้าด้วยกัน จัดกิจกรรมที่มีความหมายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริง พร้อมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม ใช้สื่อและอุปกรณ์ที่ตอบสนองเป้าหมายการเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม

ดังนั้นจึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์ในเด็กปฐมวัยมีความสำคัญต่อการวางรากฐานการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะแบบองค์รวม ซึ่งไม่เพียงส่งผลต่อการเติบโตของเด็กเท่านั้น แต่ยังเป็นแนวคิดสำคัญที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย ผ่านการสอนเชิงสถานการณ์จำลองที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเผชิญปัญหาใกล้เคียงความจริง ฝึกคิดวิเคราะห์ สะท้อนผลการปฏิบัติ และออกแบบประสบการณ์ที่มีคุณภาพต่อเด็กได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมร่วมสมัย

แนวทางการสอนเชิงสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

จากการรวบรวม สังเคราะห์แนวคิด ตลอดจนทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาประมวลเพื่อสร้างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่สะท้อนการเรียนรู้จากสถานการณ์จำลองอย่างเป็นระบบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์สำหรับนักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัยให้เกิดการเรียนรู้เชิงลึกและเชื่อมโยงกับการปฏิบัติจริง ซึ่งแนวทางดังกล่าวสรุปแสดงไว้ในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางสังเคราะห์ที่มาของแนวทางการสอนเชิงสถานการณ์จำลอง

แนวคิด/ทฤษฎี	สาระสำคัญ	การเชื่อมโยงกับการสอนเชิงสถานการณ์จำลอง
ความหมายของการสอนเชิงสถานการณ์จำลอง	เป็นการสร้างสถานการณ์เสมือนจริง ผู้เรียนมีส่วนร่วม ปฏิสัมพันธ์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาในบริบทใกล้เคียงความจริง ผ่านกรณีศึกษาและกิจกรรมจำลอง	สอดคล้องกับ Active Learning และการพัฒนาทักษะวิชาชีพที่ซับซ้อน เช่น การคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม การสื่อสาร
ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism/Constructionism)	การเรียนรู้เป็นกระบวนการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผ่านการลงมือทำ ปฏิสัมพันธ์	เน้นผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก สนับสนุนการคิดเชิงวิเคราะห์ การ

แนวคิด/ทฤษฎี	สาระสำคัญ	การเชื่อมโยงกับการสอนเชิงสถานการณ์จำลอง
	การสำรวจ ทดลอง และสะท้อนผล	แก้ปัญหา และการทำงานร่วมกัน
ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Kolb's Experiential Learning Theory)	การเรียนรู้มี 4 ขั้นตอน (1) ประสบการณ์ตรง (2) การสะท้อนผล (3) การสร้างแนวคิด (4) การทดลองใช้	สนับสนุนวงจรการเรียนรู้จากสถานการณ์จำลอง → ผู้เรียนได้ทั้งประสบการณ์ตรงและการคิดเชิงทฤษฎีต่อยอด
การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL)	ใช้ปัญหาที่ซับซ้อนและใกล้เคียงจริงเป็นจุดเริ่มต้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นคว้า วิเคราะห์ และสร้างแนวทางแก้ไข	สอดคล้องกับการสอนเชิงสถานการณ์จำลองที่เน้นปัญหาในชั้นเรียนปฐมวัย เช่น การจัดการเด็ก การสื่อสารกับผู้ปกครอง
ความสำคัญของการจัดประสบการณ์ปฐมวัย	วัย 3-6 ปีเป็นรากฐานสำคัญ ต้องพัฒนาแบบองค์รวมทั้งกาย อารมณ์-สังคม ปัญญา และความ เป็นพลเมืองไทย	ทำให้สถานการณ์จำลองสำหรับนักศึกษาครูต้องสะท้อนความต้องการพัฒนารอบด้านของเด็ก
บทบาทนักศึกษาครูปฐมวัย	นักศึกษาต้องเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติ ออกแบบ Active Learning เข้าใจพัฒนาการเด็ก และจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความแตกต่างรายบุคคล	ชี้ทิศทางให้นักศึกษาครูใช้สถานการณ์จำลองเป็นเวทีฝึกทักษะ ออกแบบการจัดประสบการณ์ และสะท้อนผล

จากตารางสังเคราะห์ที่มาของแนวทางการสอนเชิงสถานการณ์จำลอง พบว่าแนวทางนี้อิงทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติและการแก้ปัญหาในบริบทใกล้เคียงความจริง ช่วยให้นักศึกษาฯ เชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีกับการปฏิบัติได้อย่างลึกซึ้ง ดังนั้น แนวทางการสอนเชิงสถานการณ์จำลองจึงครอบคลุมทั้งภาคทฤษฎีที่เน้นความเข้าใจหลักการพื้นฐาน และภาคปฏิบัติที่มุ่งฝึกวิเคราะห์และออกแบบการจัดประสบการณ์ในสถานการณ์เสมือนจริง ซึ่งจะนำเสนอในหัวข้อต่อไป

แนวทางการสอนเชิงสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ (ภาคทฤษฎี/ภาคปฏิบัติ)

1. ภาคทฤษฎี (Theoretical Phase)

1.1 การให้ความรู้พื้นฐาน (Providing Fundamental Knowledge)

เน้นอธิบายความหมาย หลักการ และความแตกต่างจากการสอนแบบดั้งเดิม โดยผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก ขณะที่ผู้เรียนมีบทบาทเชิงรุก หลักการสำคัญคือ ความเป็นจริง (Authenticity) การมีส่วนร่วม (Engagement) และการสะท้อนผล (Reflection) รวมถึงการบูรณาการทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Kolb) แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ และการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เพื่อเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติและเตรียมความพร้อมสู่การจัดประสบการณ์จริง

1.2 การวิเคราะห์สถานการณ์ (Situation Analysis)

การวิเคราะห์สถานการณ์เป็นกระบวนการฝึกคิดอย่างเป็นระบบ โดยใช้กรณีศึกษาที่สะท้อนปัญหาและสภาพจริงในชั้นเรียนปฐมวัย เพื่อฝึกการระบุปัญหา วิเคราะห์สาเหตุจากหลายมิติ และคาดการณ์ผลกระทบ กระบวนการนี้ช่วยให้นักศึกษาซักซ้อมการเผชิญปัญหาจริง และออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 การอภิปรายและการสังเคราะห์ (Discussion and Synthesis)

เปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิเคราะห์ทางเลือก และพิจารณาข้อดีข้อจำกัดของแต่ละแนวทาง เพื่อนำไปสู่การสังเคราะห์องค์ความรู้ที่สามารถประยุกต์ใช้จริงในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

2. ภาคปฏิบัติ (Practical Phase)

2.1 การออกแบบสถานการณ์จำลอง (Designing Simulation Scenarios)

มุ่งสร้างสถานการณ์ที่สมจริงและสอดคล้องกับบริบทการเรียนรู้ปฐมวัย เช่น เด็กไม่เข้าร่วมกิจกรรม ความขัดแย้ง หรือการสื่อสารกับผู้ปกครอง โดยคำนึงถึงพัฒนาการเด็ก ความซับซ้อนของสถานการณ์ และความเหมาะสมกับระดับชั้นปีของนักศึกษา

2.2 การปฏิบัติและสวมบทบาท (Role Play/Simulation Practice)

ให้นักศึกษาฝึกตัดสินใจและแก้ปัญหาในบทบาทครูปฐมวัย เช่น การสื่อสารกับเด็ก การจัดการความขัดแย้ง และการประสานงานกับผู้ปกครอง เพื่อเสริมทักษะการคิด การบริหารจัดการ และการงานเชิงวิชาชีพ

2.3 การออกแบบและนำเสนอรูปแบบการจัดประสบการณ์ (Designing and Presenting Experiential Learning Models)

นักศึกษาสังเคราะห์สิ่งที่เรียนรู้จากการจำลองสถานการณ์ นำไปออกแบบรูปแบบกิจกรรมที่ครอบคลุมพัฒนาการเด็กทุกด้านและสามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในชั้นเรียน

2.4 การสะท้อนผลการเรียนรู้ (Reflection on Learning Outcomes)

นักศึกษาทบทวนและวิเคราะห์ประสบการณ์เพื่อระบุจุดแข็ง จุดอ่อน และแนวทางการพัฒนาตนเอง โดยเชื่อมโยงการเรียนรู้จากสถานการณ์จำลองสู่การปฏิบัติงานจริงในวิชาชีพครู การสะท้อนผลดังกล่าวไม่เพียงช่วยให้ตระหนักถึงคุณค่าของการฝึกซ้อม แต่ยังเสริมสร้างความ

พร้อมในการก้าวสู่บทบาทครูปฐมวัยอย่างมืออาชีพ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

โดยเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จำลอง ตารางที่ 2 ได้นำเสนอการสรุปขั้นตอนสำคัญทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยระบุเนื้อหาสำคัญและประเด็นเด่นที่สะท้อนถึงการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และทักษะของนักศึกษาอย่างเป็นระบบ

ตารางที่ 2 ตารางสรุปกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จำลอง

ลำดับ	กระบวนการ	เนื้อหาสำคัญ	ประเด็นเด่น
ภาคทฤษฎี			
1.1	การให้ความรู้พื้นฐาน	อธิบายความหมาย หลักการ และความแตกต่างจากการสอนแบบดั้งเดิม โดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้เรียนมีบทบาทเชิงรุก	เน้นความจริง มีส่วนร่วม สะท้อนผล บูรณาการ Kolb, คอนสตรัคติวิสต์ และ PBL
1.2	การวิเคราะห์สถานการณ์	ใช้กรณีศึกษาที่สะท้อนปัญหาในชั้นเรียนปฐมวัย เพื่อฝึกการระบุปัญหาวิเคราะห์ และคาดการณ์ผล	ฝึกคิดเป็นระบบ ออกแบบกิจกรรมเหมาะกับพัฒนาการเด็ก
1.3	การอภิปรายและการสังเคราะห์	เปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยน วิเคราะห์ทางเลือก และสังเคราะห์องค์ความรู้	สร้างองค์ความรู้ประยุกต์ใช้จริง
ภาคปฏิบัติ			
2.1	การออกแบบสถานการณ์จำลอง	สร้างสถานการณ์สมจริง เช่น เด็กไม่ร่วมกิจกรรม หรือปัญหาการสื่อสารกับผู้ปกครอง	สอดคล้องบริบทปฐมวัย เหมาะกับระดับชั้นปี
2.2	การปฏิบัติและสวมบทบาท	ฝึกตัดสินใจและแก้ปัญหาในบทบาทครูปฐมวัย	เสริมทักษะคิด วิเคราะห์ และวิชาชีพ
2.3	การออกแบบและนำเสนอรูปแบบการจัดประสบการณ์	สังเคราะห์สิ่งที่เรียนรู้จากสถานการณ์จำลองสู่ออกแบบกิจกรรมจริง	เชื่อมทฤษฎีกับการปฏิบัติ
2.4	การสะท้อนผลการเรียนรู้	ทบทวน วิเคราะห์ และระบุแนวทางพัฒนาตนเอง	เสริมการเรียนรู้เชิงลึกและความพร้อมวิชาชีพ

จากตารางที่ 2 สามารถสังเกตได้ว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์จำลองเป็นการผสมผสานระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งสร้างความเข้าใจเชิงลึกผ่านการเชื่อมโยงแนวคิดทางทฤษฎีกับสถานการณ์จริง ตลอดจนการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสะท้อนผลการเรียนรู้ อันนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพวิชาชีพครูปฐมวัยที่มีความพร้อมทั้งด้านวิชาการและการปฏิบัติจริง

ข้อค้นพบของแนวทางการสอนเชิงสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศรีมว

จากการสังเคราะห์แนวทางการสอนเชิงสถานการณ์จำลอง พบว่าแนวทางดังกล่าวช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศรีมวเกิดการเรียนรู้จากสถานการณ์จำลองที่ใกล้เคียงกับสภาพจริง ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่บูรณาการทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างมีระบบ โดยเน้นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน การพัฒนาทักษะวิชาชีพ และการสะท้อนผลการเรียนรู้ ซึ่งนำไปสู่การเชื่อมโยงองค์ความรู้กับการปฏิบัติจริงในบริบทของวิชาชีพครูศรีมว ทั้งในด้าน ข้อค้นพบเชิงทฤษฎี เชิงปฏิบัติ และเชิงพัฒนา ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ข้อค้นพบเชิงทฤษฎี เชิงปฏิบัติ และเชิงพัฒนา ของแนวทางการสอนเชิงสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศรีมว

ประเด็น	ข้อค้นพบเชิงทฤษฎี	ข้อค้นพบเชิงปฏิบัติ	ข้อค้นพบเชิงพัฒนา
การคิดวิเคราะห์	ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ (Constructivism) เชื่อว่าสามารถสร้างความรู้จากประสบการณ์จริง	นักศึกษามีความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ที่ซับซ้อนในชั้นเรียนมากขึ้น	พัฒนากิจกรรมการจำลองสถานการณ์ที่เน้นการตั้งคำถามและการสืบค้นเชิงลึก
การแก้ปัญหาและตัดสินใจ	ทฤษฎีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) ส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์	นักศึกษาสามารถตัดสินใจอย่างมีเหตุผลจากข้อมูลและบริบทที่หลากหลาย	พัฒนาแนวทางการออกแบบสถานการณ์ที่ท้าทายและเปิดโอกาสให้ฝึกตัดสินใจหลายแนวทาง
การทำงานร่วมกัน	แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) เน้นการแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์	นักศึกษามีทักษะการสื่อสาร การฟัง และการทำงานเป็นทีมที่ดีขึ้น	พัฒนาเครื่องมือส่งเสริมการสื่อสารและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจำลอง
การพัฒนาทักษะวิชาชีพ	ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) เชื่อว่าการลงมือทำช่วยพัฒนาความเข้าใจในวิชาชีพ	นักศึกษานำความรู้จากการจำลองไปประยุกต์ใช้ในการฝึกสอนได้จริง	พัฒนารูปแบบสถานการณ์ที่สะท้อนปัญหาจริงในวิชาชีพครูศรีมว
การสะท้อนผลการเรียนรู้	แนวคิดการสะท้อนตนเอง (Reflective Practice)	นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์	พัฒนาเครื่องมือสะท้อนผล เช่น แบบ

ประเด็น	ข้อค้นพบเชิงทฤษฎี	ข้อค้นพบเชิงปฏิบัติ	ข้อค้นพบเชิงพัฒนา
	ช่วยให้ผู้เรียนตระหนักรู้และพัฒนาตนเอง	กับการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงการสอน	บันทึกสะท้อนคิด หรือ การสนทนากลุ่มหลังจำลองสถานการณ์

จากข้อค้นพบดังกล่าว จะช่วยพัฒนานักศึกษา ทั้งในด้านทฤษฎี ปฏิบัติ และพัฒนา โดยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากสถานการณ์ที่ใกล้เคียงความจริง ผ่านกระบวนการที่บูรณาการ ทฤษฎีกับการปฏิบัติอย่างมีระบบในเชิงทฤษฎี โดยมุ่งให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้จาก ประสบการณ์จริง ส่วนในเชิงปฏิบัติ นักศึกษามีทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการ ทำงานร่วมกันที่ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถประยุกต์ความรู้สู่การจัดประสบการณ์จริงได้อย่าง เหมาะสม ขณะที่ในเชิงพัฒนา ได้แนวทางในการสร้างกิจกรรมและเครื่องมือสะท้อนผลที่ช่วย เสริมการเรียนรู้เชิงลึกและต่อเนื่อง

ข้อเสนอของผู้เขียน

จากผลการศึกษา ค้นคว้า สังเคราะห์และออกแบบแนวทางการสอนเชิงสถานการณ์ จำลองเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย ผู้เขียนขอเสนอให้สถาบันการศึกษานำแนวทางดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการ จัดการเรียนการสอนในรายวิชาวิชาชีพและรายวิชาฝึกประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อ เสริมสร้างสมรรถนะด้านการคิดขั้นสูง การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และการสะท้อนผลการ เรียนรู้อย่างมีระบบ ซึ่งจะช่วยยกระดับความสามารถทางวิชาชีพของนักศึกษาครูให้มีความ มั่นใจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จริง ตลอดจนเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาตนเองสู่ ระดับบัณฑิตศึกษา และต่อยอดสู่การวิจัยหรือการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัยได้อย่าง มีคุณภาพและยั่งยืน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

แนวทางการสอนเชิงสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์สำหรับ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่บูรณาการระหว่าง ทฤษฎีและการปฏิบัติ โดยมุ่งเสริมสร้างสมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ การ แก้ปัญหา และการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ให้แก่ นักศึกษาครูปฐมวัย ผ่านสถานการณ์เสมือนจริงที่ สะท้อนบริบทของการทำงานในห้องเรียนจริง การเรียนรู้รูปแบบนี้ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจ พัฒนาการของเด็กอย่างลึกซึ้ง สามารถออกแบบและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อ ความแตกต่างรายบุคคลของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเสริมสร้างความมั่นใจ ความ รับผิดชอบ และจิตวิญญาณความเป็นครูมืออาชีพการนำแนวทางการสอนเชิงสถานการณ์ จำลองมาประยุกต์ใช้ในหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย จึงเป็นกลไกสำคัญใน

การยกระดับคุณภาพการผลิตครูยุคใหม่ให้มีความพร้อมต่อการปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษา โดยเฉพาะในยุคที่การจัดการเรียนรู้ต้องอาศัยความเข้าใจเด็กเป็นรายบุคคลและความสามารถในการปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง การพัฒนาแนวทางดังกล่าวยังเป็นพื้นฐานต่อยอดในการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาปฐมวัยของประเทศไทยอย่างยั่งยืนในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2568). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 สำหรับเด็กอายุ 3–6 ปี สำหรับโรงเรียนที่มีความพร้อมและสมัครใจ ปีการศึกษา 2568. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- เกศนีย์ อิน้อย. (2566). การเสริมสร้างศักยภาพครูเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 17(52), 128–142.
- จารุณี วิหาชัย. (2566). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างองค์ความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหารายวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน (ค 11101) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. *วารสารการบริหารการศึกษา มมร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 3(2), 166–178.
- ชุติมา เล็กพงศ์. (2565). การส่งเสริมรากฐานการเรียนรู้: ก้าวอย่างที่สำคัญจากปฐมวัยสู่ประถมศึกษา. *วารสารวิชาการการจัดการภาครัฐและเอกชน*, 4(2), 196–206.
- ณัฐพล ยุวนิช, ธนสมัญญ์ เหลืองกิตติทอง, นิธิมา คันระชุมภู, ระวีพันธ์ ธัชศิรินิรัชกุล, จรัสศรี อธิยาชัย, และศศิพินท์ ศุภมนตรี บัวพล. (2568). Simulation-based learning. *APHEIT Journal of Nursing and Health*, 7(2), e3821.
- ทิตินา แคมณี. (2566). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 26). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนาเทพ พรหมสุข และ ประติมา ฉันทบุรณ์ตระกูล. (2566). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสม์ผ่านสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเพื่อส่งเสริมทักษะด้าน soft skills ให้กับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 15(1), 246–264.
- ภริญา โพธิพิทักษ์. (2568). ผลการจัดการเรียนรู้แบบใฝ่รู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครูในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 10(1), 795–804.

- พระดบัสวิน ปกสุสโร (แสน สุริวงศ์), บรรยวัธ ฝางคำ, พระมหาประยูร ช่างการ (ติงขปญโญ), & พระศรีรัตน ศรีสง่า (สิริรัตน์). (2566). การออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 8(2), 109–122.
- ศิริลักษณ์ จอมวิชัยยา, & สายชล จินโจ. (2568). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยเทคนิคสถานการณ์จำลองร่วมกับฐานการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถทางการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแม่เกาะวิทยา. *วารสารปราชญ์ประชาคม*, 3(3), 88–105.
- สรชัย ชูชีพ. (2564). การใช้สถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาทักษะด้านการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. *วารสารละครี*, 5(1), 109–116.
- สุดาร์ตน์ เสมอใจ, & จักรวุธ บุชดี. (2568). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งสำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนต้น. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และนวัตกรรมมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*, 4(2), 157–173.
- อนันท์ เกตุกุล, & ผุสดี กลิ่นเกสร. (2566). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ด้วยห้องเรียนเสมือนจริงเพื่อส่งเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาคณะดิจิทัลมีเดีย ชั้นปีที่ 1 ในรายวิชาประวัติศาสตร์การออกแบบ. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 17(4), 15–29.
- วิไลวรรณ โพธิกะ และ รุ่งลาวัลย์ ละอาคา. (2566). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 8(2), 1795–1806.